

Список використаних джерел:

1. Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2002. – № 7.
2. Гуценко К.Ф., Головка Л.В., Филимонов Б.А. Уголовный процесс западных государств. Изд. 2-е доп. и испр. – М. : Зерцало, 2002. – 528 с.
3. Лапта С.П. Правове регулювання експертної діяльності у кримінальному судочинстві України, Німеччини і Франції // Вісник Запорізького юридичного інституту, 2003 р. – Вип. 2 (23). – С. 93 – 101.

ЩОДО ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗАХ

Пачевська В. І., студент 2-го курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Використання поліграфа в судових експертизах, на сьогоднішній день є актуальним, адже це найраціональніша та найефективніша форма проведення психофізіологічної діагностики. Поліграф може застосовуватися в таких видах судових експертиз:

1. Як допоміжний технічний засіб під час проведення судово-психологічної експертизи. Тим паче, що одним із підвидів судової психологічної експертизи на думку О. М. Холопова є судово-психологічна експертиза свідків, в ході якої встановлюється правдивість чи неправдивість їхніх показань.

2. Аналогічно поліграф може використовуватись і під час проведення судово-психіатричної експертизи (предметом якої, відповідно до п. 7 Порядку проведення судово-психіатричної експертизи, затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України 8.10.2001 р. № 397 є «визначення психічного стану осіб, яким призначено експертизу, у конкретні проміжки часу і

відносно певних обставин, що становлять інтерес для органів слідства та суду») та комплексної психолого-психіатричної експертизи.

3. Проте найчастіше обстеження на поліграфі в кримінальному провадженні здійснюється у формі самостійної експертизи – судово-психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа. Випадки проведення такої експертизи можна знайти в судовій практиці України. Проблема полягає у тому, що така експертиза не передбачена нормативно-правовими актами. А тому в Міністерстві юстиції України не розглядають питання щодо присвоєння кваліфікації експерта з правом проведення психофізіологічних експертиз із використанням поліграфа.

4. На думку науковців, для усунення цього недоліку, переліки судових експертиз потрібно доповнити ще одним видом експертизи – психофізіологічною експертизою; з експертною спеціальністю – психофізіологічні дослідження з використанням поліграфа, де предметом психофізіологічної експертизи будуть ті факти та обставини, які встановлюються на основі дослідження психофізіологічних реакцій організму людини, зареєстрованих поліграфом в ході проведення обстеження, а об'єктом – людина, фізична особа (підозрюваний, обвинувачений, потерпілий, свідок), стосовно повноти та/або правдивості показань якої у суду, обвинувачення чи захисту є сумніви та яка добровільно погодилася пройти обстеження на поліграфі. До об'єкта цієї експертизи можна також віднести матеріали провадження, які надаються експерту для ознайомлення.

5. Психофізіологічна експертиза з використанням поліграфа призначається в загальному порядку. Фактичною підставою її призначення є наявність фактичних даних, аналіз яких потребує використання спеціальних психофізіологічних знань. Такими фактичними даними можуть бути неузгодженості, суперечності, прогалини в показаннях, необхідність отримання інформації про певні обставини події, стосовно яких в сторін

провадження є певні розбіжності, сумніви щодо правдивості показань тощо.

6. Юридичною підставою проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа може бути:

1) ухвала суду про доручення проведення експертизи, винесена за результатами розгляду клопотання сторін кримінального провадження або потерпілого (ч. 1 ст. 332 КПК);

2) ухвала суду про доручення проведення експертизи, винесена незалежно від наявності клопотання, якщо суду надані кілька висновків експертів, які суперечать один одному, а допит експертів не дав змоги усунути виявлені суперечності (ч. 2 ст. 332 КПК);

3) ухвала слідчого судді про доручення проведення експертизи, винесена за результатами розгляду клопотання сторони захисту (ст. 244 КПК);

4) постанова слідчого, прокурора про залучення експерта для проведення експертизи, в тому числі за клопотанням сторони захисту чи потерпілого (ч. 1 ст. 243 КПК);

5) договір про проведення експертизи між стороною захисту та експертом (ч. 2 ст. 243 КПК).

В усіх перерахованих випадках має бути також заява про згоду на проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа.

7. З вище сказаного можна зробити висновок, що інформація отримана в результаті проведення психофізіологічної експертизи з використанням поліграфа, є непрямим доказом і підтверджує лише суб'єктивну значимість конкретних стимулів, які можуть вказувати на наявність приховуваної інформації про обставини злочину або на щирість відповідей на поставлені запитання. Проте питання доказового значення результатів поліграфа виходить за межі даної статті та потребує окремого дослідження.